

ENGELSCH SOUVEREINEN,

te verkrijgen bij
(926) MORGAN, MELBOURN & Co.

ONTVANGEN

In Engeland afgetapt "Pale Ale merk" Bijass" benevens afgetapt Hamburger bier bij
(944) A. VAN OMMEREN & Co.

TOKO SALATIGA.

De ondergeteekende heeft weder op nieuw ontvangen pr. het Nederlandsch schip *Cesar* een groote partij diverse Provisien en Dranken.
(938) Ph. F. VOORNEMAN.

Par le *Nicolas Cézard*, Capitaine *Drinot*, le soussigné vient de recevoir, directement de Paris, des Robes de Bal en Soie, Barège et Tarlatane, des Fleurs artificielles, Coiffures et Bonquets de Bal et de Mariée, Camélias, etc. Gants Satin. Gants glacés pour Dames et Messieurs, Tours de Gacets, Mitons unis et brodés, Chapeau en paille garnis et non garnis pour dames et enfants; Bas de soie noir et blanche, Souliers satin blanc, noir, Chevreau doré Satin Turc, Bottines et brodequin pour enfants, Soieries brochées, Satin blanc et noir, Florence rose, noire et blanche, Barège uni et satinés, Mousseline pour deuil, Agréments de toute couleur. Rubans, Blonde véritable, Blonde fausse, Deutelles en cotonet et en laine antimacassar, Fil pour crochet, Echarpes, Façon blonde, Tulle de Bruxelles et Barège, Mantilles, Pélisses, Sorties de Bal, façon nouvelle, Corssets sans couture, à la minutte et à la paresseuse, Extraits d'odeurs à la rose, Pomades, Savons, Vinaigre de toilette, etc., etc.
(955) A. PONS, *Sluisbrug*.

BILLARDBALLEN.

De ondergeteekenden hebben op nieuw een chineesch factuur ontvangen, waaronder billardballen
(954) VAUPEL & Co.
BATAVIA, 19 October 1853.

BONNIOL,

Mr. Kleedermaker te Batavia.

Rokken en Jassen van zwart laken 1 kwaliteit f 50,—
Militaire en Schuttersjassen van blauw laken. • 50,—
Broeken van zwart satin de laine. 1 kwaliteit. • 25,—
Tricot-broeken (Bonjean) zwart. • 25,—
Tricot-boeken (gekleurd) van f 18.— a • 22,—
Gekleurde zijden en zwart satijnen vesten f 10.— a • 15,—
Wanneer men zelf de stoffen verlangt te leveren, is de prijs van het maakloon voor rok of jas f 25,—
Van een broek. 6,—
Van een Vest. 6,—
Hij vervaardigt eene geheele kleeding binnen den tijd van 48 uren.
(890)

Door H. M. VAN DORP te Batavia

is weder ontvangen:

Propatria in verschillende qualiteiten.
» met dwarslijnen.
Groot- en klein Mediaan.
» » met dwarslijnen.
Rekening-Courant postpapier.
Factuur » »
Rouw postpapier 1e. qualiteit, in 40. en 80.
Rouw-Enveloppes.
Engelsche Linnen Enveloppes.
Kopieër postpapier
Muziekpapier.

Zwarte- en gekleurde prenten van verschillende prijzen.
Teekpapier in alle formaten.
Teekpotlooden.
Kopieërinkt.
Verwdoozen.
Passerdoozen.
Roode-, Zwarte- en Blauwe inkt.
Stalenpennen, waaronder *d'Emma-nuel* pen, van eene uitmuntende qualiteit, per doosje van 100 stuks f 4,—.

Stoomboot BANDA.

Het vertrek dezer boot naar Samarang en Soerabaya is bepaald de dag na aankomst der verwachten wordende halfmaandelijksche Land-mail.
Voor passage en nadere informatie gelieve men zich te wenden tot
de Agenten
(941) B. KOPERSMIT & Co.

Het vertrek van het stoomschip Java, kapt. G. Batten, is bij tijdige aankomst van Singapore bepaald op,
Zondag den 23 dezer van hier naar Samarang en
Woensdag • 26 • Samarang naar Soerabaya.
Voor passage gelieve men zich te vervoegen te Samarang bij de Heeren *MacNeill & Co.*, en alhier bij
(947) MACLAINE, WATSON & CO.
BATAVIA, den 15 October 1853.

tranenvloed. Eindelijk sprak zij: „gij zult wel gevoelen hoe gramstorig ik zijn moet. Lore. Begrijp eens: wanneer mij eene oude kennis ontmoet, dan is het altijd: wel, wel, vrouw Niedner, moet gij nog altijd met wasschen den kost verdienen? Gij hebt toch eene dochter, voor wie gij alles opgeofferd hebt en die 's jaarlijks 800 daalders verdient. Doet zij dan niets voor u? — Een ander' mort vol nijd op de droogplaats naast mij: 'tis toch verschrikkelijk, hoe gierig sommige menschen zijn! 800 daalders inkomen hebben, in fluweel en zijde gekleed gaan, en ons dan nog onze geringe verdienste ontnemen! Men moest zulke menschen in 't openbaar bekendmaken. — Ik zou wel van schaamte in den grond willen zinken, wanneer mij een van de schuldeischers van vader of de heer Morelli ontmoet, die beide nog geen koperen duit ontvangen hebben. Ik durf het niemand klagen dat Camilla, behalve de 7 daalders welke zij ons van haar eerste maandgeld gegeven heeft, verder niets voor ons heeft gedaan, en dat wij nog kommervol van het werk onzer handen moeten leven.
„Laat de menschen praten zoo veel zij willen," sprak Leonore troostend. „Dat doe ik ook, en handel alsof ik hunne schimptaal in 't geheel niet hoor."
„Maar gij lijdt er toch in stilte onder," hernam de moeder. „Maar weet gij waarom ik zoo even zoo bitter schreide, Lore? Luister. Eenige uren geleden ga

ik naar Camilla om haar te verzoeken den armen Morelli eenige daalders af te betalen. Op dat oogenblik bezoekt haar eene andere zangeres, en toen deze mij ziet, vraagt zij: wat voor eene goede vrouw hebt gij daar toch bij u? — Zij is mijne waschvrouw, antwoordt Camilla en bloost niet eens bij dezen leugen. Ja, om die nog erger te maken voegt zij er bij: ge ziet goede vrouw, dat ik geen tijd heb. Kom morgen eens terug. — Zoo verloochende mij mijn eigen kind voor de menschen! Dat zelfde kind, dat ik zoo lang onder het hart gedragen, dat ik gekoesterd en verpleegd heb: dat ik nooit verloochenen zal, al treedt zij als eene groote zondares of als de armste bedelares voor mij. Dat smart mij bitter."
En de arme vrouw weende weder. Maar de engelen in den hemel telden en verzamelden die kommervolle tranen, en droegen ze in het zwarte boek van Camilla, de schoone, alom bewonderde en aangebedene zangeres.
DE VLUGT.
Op zekeren avond trad Camilla in de kleine moederlijke woning — iets dat zij sedert haar vertrek nog niet weder gedaan had. Zij zag er verhit en opgewonden uit, wierp na een vlugtigen groot den ruischenden zijden mantel van zich, rukten zich den kostbaren hoed van het hoofd en wierp dien op den naastbij staanden stoel.

LITHOGRAPHISCH ETABLISSEMENT

van

H. M. VAN DORP te Batavia

Bij dit etablissement, staande onder toezigt van bekwamen graveur van *Kingsbergen* worden vervaardigd alle soorten van Lithographische werken, als: *trekken* en ander *Plaatwerk*, *Kaarten*, *Adres- en tekaartjes*, *Etiquetten* met goud en gekleurd, enz.
Voor eene keurige uitvoering zal de meeste zorg dragen worden, terwijl men zich door de reeds voren men proeven kan overtuigen, dat er niets verzuimd om dezen tak van Industrie de gewenschte uitbreiding te doen erlangen. (8)

Passage naar Nederland, wordt aangevraagd met het snelzeilend en voor den overvloed van passagiers bijzonder goed ingericht schip *Anna*, kapt. L. G. Verbeek, varende onder de bekwamen scheepsdocter.
Men gelieve zich te adresseren te Sourabaya bij den Gezagvoerder of alhier bij

(951) VAN OMMEREN, RUEB & Co.

Le beau navire le *Jessore*, Capitaine *C. d'une marche supérieure*, possédant une magnifique dunette et de superbes emménagements pour passagers; partira pour Bordeaux vers premiers jours de Novembre.
S'adresser pour les conditions de passage chez

(922) B. SANIER, SUERMONDT & Co.

Passage naar Melbourne (Australie) met Nederl. barkschip *Luitenant-Admiraal lingwerff*, kapitein *Mispelblom Beyer*; zullen de tegen den 20 dezer vertrekken.

(929) KREGLINGER, DUMMLER & Co.

Voor passage naar Nederland, wordt aangeboden het nieuwe snelzeilend Barkschip *waarts*, gevoerd door *J. van Delft*, om het einde der maand December aanstaande hier te zeilen.
Nadere informatie te Passaroean bij den gezagvoerder, en alhier bij

MACLAINE, WATSON & Co.
BATAVIA, 14 October 1853. (93)

Voor Passage naar Nederland wordt aangeboden het Nederlandsch fregat schip *Lucia ria*, kapitein *Erstingh*, hebbende uitmuntende inrigtingen voor passagiers, om tegen het einde der volgende maand te vertrekken.
Te bevragen bij den Gezagvoerder en de Agenten

(948) TIEDEMAN & VAN DER BURG

BATAVIASCH TENTOONSTELLING.

Vermelden wij in ons laatst nummer, dat op Zaterdag 11. het getal der Inlandsche bezigtigers der tentoonstelling stelde voorwerpen des morgens ten 9 ure reeds ruim beliep, thans kunnen wij mededeelen, dat dat getal in loop van den dag tot 2443, zoo Inlanders als Chinese is aangegroeid. Die toevloed van Inlanders, wie gemiddeld eene groote onverschilligheid wordt aangewreven heeft veel verwondering gebaard en kan wel beschouwd worden als een degelijk bewijs, dat die onverschilligheid niet zoo groot is en in vele opzichten overdreven was.
Op dien dag heeft het getal militairen, dat het gebouwd, 300 beloopt.
Op Zondag morgen bedroeg het aantal Europeesche zoekers 518 en het geheele cijfer van den 10 tot en den 18 October heeft beloopt 5269 personen, waaronder 2450 Inlanders en Chinese en 500 militairen zijn geteld.
De commissie voor de Tentoonstelling heeft het noodig geoordeeld eene wijziging te maken omtrent den der vrije toelating van militairen, matrozen en matrosiers der Nederlandsche oorlogschepen, welke in nummer van ons blad gevonden wordt en waarop de aandacht onzer lezers vestigen.
Wij eindigen deze korte opgave met de bekendstelling dat ons blad openstaat voor alle zoodanige beschouwingen over de tentoonstelling en het grootse der Tentoonstelling, met wier toezending zij, die dat lust zouden mogen gevoelen, ons zullen willen vereeren.

BATAVIA.

De op den 13, 14 en 15 dezer alhier plaats gehad hebbende wedrennen zijn even als bij vroegere gelegenheden druk bezocht geweest. Alles is in de volmaakte afgevoerd en wij behouden ons voor in ons volgende nummer een kort verslag van dien afloop te geven.

„Lore, een glas water! snel! anders bezwijk sprak Camilla haastig, en waaijerde zich met den borduurden zakdoek in het aangezicht. „Mij zoo te handelen! Maar daarvoor zal ik mij op den ellendigen mensch wreken!"
„Wat is er dan gebeurd? Spreek, om Gods wil zeide de verschrokken moeder.
„Gelooven die ellendigen — vervolgde Camilla — ik mij voor die armzalige 800 daalders met voeten laten treden? Bitter zal het hun berouwen, mij mishandeld te hebben."
„Mishandeld? met voeten getreden?" vroeg de moeder, en sloeg ontsteld de handen in elkander. „vermeest zich zulks?"
„Wie? de directeur, de kapelmeeester, de nijddige legrini en nog vele andere walgungstige personen het tooneel — antwoordde Camilla. „Reeds lang ik den directeur onverholven te keenen geveren, ik niet langer voor 800 daalders zingen wil, wil men er slechts 200 bijleggen, terwijl mademoiselle Allegrini er voor hare bedorvene en verlatene 2000 krijgt. Is dat billijk? Omdat ik de liefdesklaringen van den ouden, strammen kapelmeeester zini met passende minachting teruggevoezen heb, men mij thans op alle bedenkelijke wijze. Nu eene mijne stem niet goed, dan ben ik uit de maat, nu ik te sterk, dan weder te zwak of zonder uitdrukking

De avond van gisteren was een genotvolle avond, het Bataviasche publiek niet dikwijls zoo ten deel. Reeds vroeg stroomde de menigte naar den Schouw- om het meesterstuk: DE SCHEPPING van Haydn hooren uitvoeren en indien bij vroegere gelegenheden talrijke opkomst plaats vond, gisteren avond was niet minder, vooral wat de schoone kunne betreft. Zaal der schouwburg, als naar gewoonte prachtig licht, was schier te klein om al die personen, zangers als vreemdelingen, te bevatten en ieder was afgevoerd door de eenvoudige doch nette wijze, waar op gedekoreerd was. Het scherm van het tooneel ver- voor het oog de Nederlandsche en Bataviasche mens door twee leeuwen vastgehouden en daaronder portret van den onvergetelijken *Maestro Haydn*, door hen ondersteund, terwijl tusschen de pilaren van de namen der voornaamste meesters in de compo- kunst met groen bekransd prijkten.

Maar bijzonder werd ieder getroffen, toen Zijne Excel- lencie de Gouverneur-Generaal met mevrouw *Duymaer Twist* ten 1/2 ure binnengetroden zijnde, het scherm werd opgehaald en de zangeressen en zangers, het orkest waaronder zoovele uitstekende talenten en liefhebbers, amphitheatergewijze geplaatst op het ruime tooneel, der de veelvuldige lichtkroonen en guirlandes gezeten, bewondering en verbazing ten top deden stijgen. Het al die zangeressen daár zoo te zien schitteren door de schoonheid en den eenvoud van haar toilet, geheel en tot eenig versiersel hebbende de rozenroode en blauwe écharpes, tot onderscheiding der sopranos en tenors. Het trof, daár achter die mannelijke gezigten der zangers in de eenvoudige zwarte kleeding te zien, die hunne zware stemmen de liefelijke toonen der zangeressen moesten geleiden en toen die stemmen zich ver- hooren — hoe betreunden wij het toen, geene muzikale nis genoeg te bezitten om hulde te kunnen toebrengen de speciale talenten, die op dien avond schitterden ons te moeten bepalen bij den algemeenen lofen en bij- die de uitvoerders van dat meesterstuk inoogsten en volle mate verdienden, en werkelijk het ensemble was treffend, zoo in zang als muziek, dat bij velen de opweldde of het allen liefhebbers dan wel alleen wisten waren, die daar, met hunne verhevene harmo- sche toonen, de gevoelens, die den vermaarden *Haydn* as bezielde, aan ons terug gaven?

Hulde dan aan de commissie, ja aan allen die tot de uitvoering van zulk een meesterwerk het hunne hebben gebragt; maar vooral Eere aan onzen talent en ijver- liden directeur *Reijckmans*, die honderde moeilijkhe- en hinderpalen wist te boven te komen, om eene uitvoering van de SCHEPPING te geven, die weinigen zoo hadden durven voorstellen en die aller ver- chting overtrof.

Moge dan deze opvoering van de SCHEPPING den ons slag leggen, en ten spoorslag strekken voor meer- re, en vooral moge iedere latere poging met een zóó wenschende einde bekroond worden en zóó algemeen geenoeglijke, het gemoed streelende uren schenken wij op den hengelijken en voorzeker voor alle be- naar van zang in muziek onvergetelijken avond van heren mogten genieten.

Men meldt van Bekasi: In den namiddag van den 14 dezer, zijn, in de kam- pondok Benda, op het land Pondok Gedé, een-en- tigtig boedjangswoningen omvergewaaid. Dien zelfden zijn twee paarden in den stal van den suikerfabrie- *Lauw Telok*, aldaar woonachtig, door den bliksem getroffen en gedood. Ook in de kampong Tjikoener Telok (Poetjoeng) zijn bij die gelegenheid elf wo- ningen omver gewaaid. Men begroot de schade op f 400.

De politie te Bekasi heeft in de rivier Tjilingsie, (Buitenzorg) een gedeelte van een lijk opgevischt. Het gedeelte strekte zich uit van de buik tot de voeten was blijkbaar door een snijdend werktuig van het ere gedeelte des lichaams afgesneden.

Men meldt van Buitenzorg: Gedurende de laatste dagen woedden hier zware stor- men, vergezeld van aanhoudende regens, zooals in den steden tijd niet hadden plaats gevonden. Zij gingen orgaans met een hevige onweder gepaard. De vreed- ne kampongbewoners worden dikwerf des nachts ver- trust door het omvervallen hunner woningen of het waaijen van boomen in de nabijheid hunner huizen. Gouvernements plantentuin heeft, wat het geboorte troest, veel geleden. Op het land Tjikadoe van die af- deling is een inlander door den bliksem getroffen, die prop onmiddelijk is dood gebleven.

Onze correspondent te Tangerang meldt ons: Ik lees in den *Java-Bode* en in de *Javasche Cou- van* gisteren, eene terregtwijzing, omtrent het vroe- vermelde over de arrestatie van den beruchten over *Tjona*. Misschien zal het U niet onaangenaam de ware toedragt der zaak te vernemen, kunnen- U hiervan zoodanig gebruik maken als U zal goed- den; het zoude mij zelfs niet onaangenaam zijn als hierover een paar regels in Uw geacht Blad plaatste.

Ik geraak bij de repetities menigmaal buiten zelve van kwaadheid. Maar ik verdraag zulks niet langer. Ik ga heen. Er zijn tooneelen genoeg in Duitsch- die mij met opene armen zullen ontvangen. Een weet wordt toch in zijn eigen vaderland niet geëerd." "Wilt gij heengaan?" sprak de moeder; "gij, jong, varen kind! Ach, Camilla, luister naar mij; blij O, moeder antwoordde Camilla; één jaar aan een veel doorgebragt, is zoo veel als tien jaren onder- anding. Ik ben daardoor meer dan mondig geworden." "Bedenk wel wat gij doet wilt," ried de moeder meenend. — "en eer gij uwe betrekking opgeeft. zoud daalders 's jaars is een schoon inkomen, en gij gestudeerd persoon heeft niet meer." "Daarvoor kan ik ook zingen," hernam Camilla. "Ik moet heen. Lore, het begint mij koud te worden om den hals. Leen mij een dunnen zijden doek, dat toch den allerbeste, opdat die niet te zeer bij de andere kleeding afsteke." "Eleonore ging en keerde met een bonten zijden doek terug, haren eenigen, dien zij voor het geschenk van Camilla gekocht, maar nog nooit gedragen had. Ca- milla sloeg den doek om haren hals en ging heen. "Hoeveel verdient gij aan den grooten hoop wasch- goet, dien gij daar voor u hebt liggen?" "Nagenoeg eenen daalder, lieve moeder," was het antwoord; "wanneer ik namelijk al mijne voorschotten daarvan af gerekend heb." "Arm kind!" zuchtte de moeder. En uwe zuster wint met zingen meer dan 20 daalders in 3 uren! Ach, waarom heeft de hemel u niet Camilla's schoone stem geschonken! Gij zoudt een betere huishoudster en eene dankbaarder dochter zijn." "Wie weet!" antwoordde Eleonore bescheiden. "Ik zou misschien even zoo handelen als Camilla." "Lore," bad de moeder, "waarschuw gij uwe zuster voor alle overijling. Herinner haar eens aan de tooneelkunstenaar, wier grafteeken in het dorp Lau- begast aan den oever der Elbe staat. Deze had meer dan 2000 daalders jaarlijksch inkomen, en stierf als bedelares op het stroo, omdat zij in gelukkiger dagen niets gespaard had. Ga nog heden naar Camilla — doe mij dat plezier."

Eleonore ging, en liet haren arbeid in den steek. Toen zij voor de woning harer zuster kwam, zag zij de vensterruiten helder licht, en zij hoorde gezang, gelach, het geklink van glazen; daarbij zag zij de wandelende schaduwen van talrijke gasten. Toen keerde zij weder naar huis, om twee dagen later haar bezoek te herhalen.

Zoo als U weet, werden reeds sedert langen tijd ijverige pogingen in het werk gesteld om den inlander *Tjona* in handen te krijgen. De heer *Meijer* liet hier- toe niets onbeproefd, vooral toen deze *Tjona*, in den nacht van den 25 op den 27 September 1853, aan het hoofd eener gewapende bende (alle menschen van Pa- rong Panjang onder Buitenzorg) bij zekeren op het land Bazar Baroe woonachtigen Chinees *Lim Lesok* ingebro- ken, alles met geweld weggeroofd en daarna gepoogd hadden het huis in brand te steken. Van deze bende gelukte het den heer *Meijer* successivelijk 13 personen in handen te krijgen, die oulangs door de Regtbank van Ommegang tot de straf naast die des doods zijn ver- oordeeld.

In de maand Junij van dit jaar, werden door de po- licie alhier weder 2 Inlanders gearresteerd, die, onder leiding van *Tjona*, roof met geweld in verenigde bende hadden gepleegd. Deze bevinden zich nog alhier in ar- rest, en wachten hunne geregte straf af.

Nog verscheidene andere rooverijen, gepaard met moord en brandstichting, waarbij *Tjona* zich altijd als aan- voerder bevond, zoo als onlangs in het Bantamsche, waarvan in den *Java-Bode* melding is gemaakt gewor- den. Doch het scheen zoo niet onmogelijk, toch ten hoogste moeilijk dit hoofd in handen te krijgen, daar hij altijd op zijne hoede was, en misschien ook wel doordien de bevolking voor zijne wraak beducht, be- vreesd was hem aan te houden; immers toch was het bekend, dat hij zich menigmaal in zijne kampong op het land Parong Panjang vertoonde, en zich aldaar eenigen tijd ophield.

De heer *Meijer* had eene premie van f 200.— uit- geloofd voor diegenen, wien het mogt gelukken dezen man te arresteren, doch immer te vergeefs. Eindelijk, vooral na het laatste geval in het Bantamsche, begreep de heer *Meijer* dat een strenge afdoende maatregel moest wor- den genomen; diengevolge hield hij alhier, op den 30 September 11., eene conferentie met den regent van Lebak en de Demangs van Sadjira en van Jassinga, om middelen te beramen, om dit zoo lang te vergeefs ge- zochte rooverhoofd in handen te krijgen, waarvan het resultaat was, dat de heer *Meijer*, vergezeld van ge- noemde inlandsche hoofden zich den volgende dag in persoon naar Parong Panjang begaf, en aldaar met een tweehonderdtal gewapende lieden eene batue générale hield. *Tjona* hield zich op dat oogenblik schuil in het bosch Tjipantjoer, maar begreep spoedig dat geene ver- dere kans van ontkoming meer voor hem openstond, en, door een panischen schrik bevangen, gaf hij zich vrij- willig over aan den hoofdman door van het land Bolang, waar hij nog dienzelven dag door den regent van Lebak gearresteerd en gevangelijk naar Serang gevoerd werd.

Eene niet onaanzienlijke premie was uitgelooft ge- worden, als door den heer *Meijer* f 300.— door den Regent van Lebak f 200.— en door den Demang f 100.— De heer *Meijer* heeft de door hem uitgelooft f 300.— onmiddelijk aan den Demang van Jassinga toegezonden. Een groot gedeelte der bende is thans gevangen ge- nomen, — buiten de hiervoren genoemde 13 personen. zijn nog door de politie alhier 7 medeplichtigen gear- resteerd, zoodat ik vermeen dat de heer *Meijer* wel het zijne tot dit alles heeft toegebragt.

DE OOSTERSCH KWESTIE.

De Malta Mail van den 26sten Augustus wil dat de Sultan tot de teekening der Nota, edoch onder protest, zoude zijn overgegaan.

NEDERLAND.

Amsterdam, 4 Augustus. Volgens berigten uit Rome van den 24sten Julij, door het hoofd-organ der ultra- montanen te Parijs inedegeeld, was de Nederlandsche minister, de heer *Lichtenvelt*, destijds reeds van daar vertrokken, of op het punt om de reis aan te nemen. Naar luid dezer berigten, had de genoemde staatsman een of twee audientien bij den paus gehad en van tijd tot tijd een onderhoud met den kardinaal sekreta- ris van staat, en meende men het daarvoor te kunnen houden, dat, indien zijne zending al tot eenige uitkomst had geleid, deze niet zeer belangrijk zou zijn, daar het bij den Heiligen Stoel geenszins de gewoonte is, om aangelegenheden van eenig aanbelang binnen zoo korten tijd af te doen.

Hellevoetsluis, 5 Augustus. Heden morgen arriveerde alhier van Rotterdam, met bestemming naar New-York, het Amerikaansch fregatschip *Leila*, kapt. *Stafford*, aan boord hebbende 125 landverhuizers naar de Ver- eenigde Staten van Noord-Amerika, t. w. 48 Neder- landers en 77 Duitschers. In den namiddag van heden is deze bodem met behulp der sleepboot in zee gezeild. In deze gemeente maakt zich ook een huisgezin gereed, om binnen kort de reis naar Amerika aan te nemen, en zich aldaar met der woon te vestigen.

Rotterdam, 6 Aug. Men verneemt, dat gisteren van Antwerpen hier is aangebragt een kolossale levende Os, wegende 3,685 halve nederl. ponden, komende van Rigi in Zwitserland. Zijn wij wel onderrigt, dan zal dit

monsterdier op de aanstaande kermis worden ten toon gesteld.

Kampen, 6 Aug. Het kamp, door zeer aangenaam weder begunstigd, wordt druk bezocht, zoo door vreem- den als stedelingen. Het getal der opgeslagen tenten is meer dan 100 en dat der gekampeerden over de 500.

's *Gravenhage*, 10 Aug. Men verneemt, dat den 15den dezer, bij gelegenheid van het in Frankrijk te vieren nationale feest, in de roomsch katholieke kerk aan den Boschkant alhier, een plegtig *Te Deum* zal worden gezongen, zoo als het reeds in vorige jaren heeft plaats gehad. Des middags zal er door den fran- schen gezant een officieel diner gegeven worden, tot welks bijwoning de ministers en de leden van het korps diplomatiek genoodigd zijn. Des avonds zal het hôtel van de Fransche ambassade met gaz verlicht worden.

Leeuwarden, 9 Aug. Heden ochtend, om kwart voor zes ure, marcheerde van hier, om het kamp te betrek- ken, het 4de bataillon van het 7de regiment infante- rie, onder commando van den majoor *J. W. Knoop*. Het korps officieren en de muzikanten der stedelijke schutterij deden het bataillon feestelijk uitgeleide, en gaven hiermede een gunstig teeken van de goede ver- standhouding, welke, niettegenstaande het nog slechts kort verblijf van dit garnizoen alhier, tusschen de mi- litairen en de burgers heerschte.

Amsterdam, 11 Aug. Volgens een van Zr. Ms. kon- sul-gen. te Santa-Cruz op Teneriffe ontvangen schrij- ven, is ten gevolge van de ziekte in den wijstok, de wijnoogst dit jaar als geheel verloren te beschouwen. Hetzelfde was het geval op het eiland Madeira.

Nieuwe Diep, 10 Aug. In deze haven ligt een Ame- rikaansch schip, hetwelk morgen naar zee vertrekt, waarmede wederom 220 landverhuizers naar Noord- Amerika zullen vertrekken, als: 70 Hollanders uit ver- schillende provinciën van ons land, 50 Wurtembergers en 100 uit andere Duitsche Staten.

Assen, 9 Aug. Te Nijveen heeft dezer dagen een brutale diefstal plaats gehad. Er is n. l. uit het kerk- gebouw der hervormden aldaar ontvreemd: 1e. een ko- peren kerkkroon met zes koperen armen, elk met één blaker; 2e. twee koperen armen met een blaker; deze zijn van den predikstoel gebroken en dus aan het onder- einde niet gaaf, en 3e. een koperen bekken, strekkende tot doopvont. Twee ruiten uit een der ramen zijn ge- broken, waarschijnlijk zullen de dief of dieven hierdoor binnengedrongen zijn. De justitie doet ijverig onderzoek.

— In deze residentie is aangekomen en aan het hó- tel Paulez afgestapt, de heer *L. M. F. Plate*, president van de factorij der nederlandsche handelmaatschappij te Batavia met familie.

— *Nieuwediep*, 15 Augustus. Per het amerik. schip *Mary Hudson*, kapt *P. F. Patten*, zijn heden weder enkele Nederlanders naar Noord-Amerika vertrokken. Het zien van zoovele landverhuizers, die achtervolgens uit deze haven derwaarts vertrekken, schijnt ook deze en gene huisgezinnen uit deze gemeente tot hetzelfde doel op te wekken, althans met genoemd schip zijn reeds een of twee familiën vertrokken, die weldra door anderen zullen gevolgd worden.

ENGELAND.

Londen, 8 Aug. Er wordt eene expeditie uitgerust met het doel, eene ontdekkingsreis op den Niger te maken.

— De uitvoerwaarde van Engeland, gedurende de maand Junij, is £ St. 1,003,787 meer dan die van Junij 1852 en die van invoer £ St. 8,317,165.

— Men wil dat de twee fraaije sloepen, die te Cher- bourg uit Engeland aankwamen voor het keizerlijk jagt *La Reine Hortense*, een geschenk zijn van de koningin aan de keizerin.

— Men klaagt zeer over den ongeregelde gang van den onderzeeschen telegraaf tusschen Londen en Parijs. Van twee depeches van denzelfden inhoud, aan verschil- lend adres doch op hetzelfde oogenblik ingeleverd, kwam de eene twee uren na de andere aan.

— Te Manchester heeft het werkvolk geweldadighe- den gepleegd tegen de eigenaars van fabrieken, en tegen hen die voor minder arbeidsloon werkten.

— In Zuid-Wales hebben 5000 mijnwerkers opgehou- den met werken, ongeveer 15000 menschen zijn daardoor zonder bestaan.

— De sjouwerlieden der verschillende dokken zijn he- den onder geleide van muziek en geschaard onder vanen waarop de namen der verschillende dokken geschreven stonden, door Londen getrokken. Eene bus werd aan- geboden tot inzameling van gelden ter tegemoetkoming van de werklieden.

— De koningin en het koninklijk gezin zullen tot den 26 dezer, prins *Alberts* verjaardag, te Osborne blijven. Onmiddelijk daarna zal het hof naar Ierland vertrekken, hoezeer de koningin eerst den 29 haren intogt te Dublin zal houden. Zij zal vergezeld worden van den hertog

Nu echter was de vogel weggevlogen en had een ledig nest achtergelaten, waarin een aantal schuldeischers schel- dend, klagend en twistend rondkeken. Schoenmakers, kleermakers, modewerksters, kooplieden, banketbakkers, de huisbaas, allen kwamen met hunne schuldvorderin- gen voor den dag. Om onverdiende verwijten te ontgaan, verwijderde de ontstelde zuster zich snel. Op den trap ontmoette haar de zangmeester *Morelli*. "Is het werkelijk waar!" riep deze haar met een doodsbleek gelaat te gemoet. "Is Camilla vertrokken? Ik, arme, ongelukkige man!" Te gelijk met de hofoperazangeres was ook de luite- nant *Brandtner* verdwenen. Arme moeder! Slechts de liefde uwer tweede dochter, die zoo dikwijls voor Camilla heeft moeten achterstaan, hield u in uwen nood staande.

(Wordt vervolgd).

van Newcastle, een der secretarissen van staat en van den markies van Breadalbane, lord kamerheer. De koningin zal op het paleis van den onderkoning haren intrek nemen, tot op het laatst der week, om zich dan naar de hooglanden te begeven.

— De *Times* noemt de groote inspectie der Engelsche vloot te Spithead. «een groot vredeskongres, aan welks hoofd de koningin stond.»

— Te Dover is gisteren avond een ontzettende brand uitgebarsten in de olie- en zaadmagazijnen van de heeren *Walker & Co.*, die volgens de laatste berichten nog voortduerde. De schade is zeer belangrijk.

— Een oppositie-blad legt aan de hooge Russische personaadjes, die zich hier bevinden, de woorden in den mond (bij gelegenheid der revue van de vloot te Spithead): «Hoe groot moet de natie zijn, tegen welke Engeland zulk eene krijgsmagt niet durft bezigen!»

— *Londen*, 11 Aug. De koningin had haar verlangen kenbaar gemaakt, het pruisische fregat *Gefion*, van 46 stukken, te bezigtigen. Ten einde hieraan te voldoen is dat fregat, vergezeld van de korvet *Amazon* in de baai van Osborne hinnengelopen, alwaar de koningin eenigen tijd op eerstgenoemden bodem doorbragt.

— De Oostersche stoomvaart Maatschappij heeft haar voornemen bekend gemaakt, om voor de vaart naar Australië schepen te doen bouwen, die groot genoeg zullen zijn om steenkolen voor de geheele reize in te nemen. De schepen zullen 680 voet lang zijn en 2,600 paardenkracht bezitten. Men berekent, dat de reis naar Indië langs de Kaap in 32 en die naar Australië in 35 dagen zal worden afgelegd.

BELGIE.

Brussel, 17 Aug. Te Ixelles is in 75jarigen ouderdom overleden de gepensioneerde generaal-majoor *Mahieu de Diestvoelt*, erfrijder van het Heilige Roomsche Rijk, ridder der Leopoldsorde. enz. Koning *Willem I* der Nederlanden had hem in 1829 tot den hoogen rang benoemd dien hij bekleedde, na op 15jarigen leeftijd als kadet te zijn in dienst getreden. Dezelfde vorst benoemde hem ook in gezegd jaar tot gouverneur der provincie Oost-Vlaanderen. Hij had de veldtogten van den Rijn, Italië, Holland en België medegemaakt en was verscheidene malen gekwetst geworden.

— *Brussel*, 17 Aug. Wij lezen — zegt de te Gent uitkomende *Broedermin* — in een fransch blad, l'*Indicateur de Bruxelles*:

«Ons is bekend gemaakt, dat nieuwe opschriften der straten (te Brussel) in de vlaemsche taal gereed zyn en welhaest hunne oude plaats gaen hernemen. Men moet den gemeenteraad geluk wenschen, omdat hy zich eindelijk herinnerd heeft, dat de vlaemsche taal de taal is van de grootste menigte, zoowel in de hoofdstad als in de provincie. De Belgen, die hun land beminnen, zullen hem bijzonderlyk dank wyten, omdat hij de vreemdelingen niet langer liet meenen, dat Brussel en het Belgenland, welk zy vertegenwoordigt, eene stad en een land uitmaken, die uitsluitelyk fransch zijn.»

DUITSCHLAND.

Berlijn, 7 Aug. Te Elbing weigerde de koning audientie aan het stedelyk bestuur (hetwelk nog liberale of wel democratische begrippen voorstaat), en toen hij de leden ontving van de Pruisen-vereeninging, een politiek genootschap van conservatieve strekking, zeide hij: «Het doet mij innig leed, dat ik hier nog altijd veel te berispen vind. Ik weet dat de meerderheid der inwoners lof verdient. Maar enkele leiders en de stedelyke overheden zijn het, die, eene de zedelykheid en het christendom vijandige rigting volgende, nog steeds de lage en heillooze aanwinsten van een eerloozen tijd aanbieden. Als het niet spoedig anders wordt, zal er een slag komen, die toonen zal dat er nog een meester in het land is, welke in staat en verplicht is, aan zulke verkeerdheden een eind te maken.»

— Behalve bisschop *Arnoldi* van Trier, heeft tot dus verre geen bisschop in Pruisen de pausselyke breve over de gemengde huwelyken afgekondigd. Alle overige bisschoppen hebben den inhoud dier breve alleen aan hunne onderhoorige geestelyken in het geheim mede gedeeld. De omstandigheid nu dat die afkondiging te Trier weinig goede gevolgen voor de katholyken levert, heeft, naar men zegt, het hof van Rome aanleiding gegeven, te verklaren dat deze prelaat in zynen godsdienstijver te ver is gegaan, en dat de bedoelde breve reeds voor eenige jaren is uitgevaardigd, zoodat zij thans niet behoefde aan de geestelyken in herinnering te worden gebragt.

— *Weenen* 8 Aug. Uit Stuttgart wordt gemeld, dat aldaar, bij gelegenheid der plechtige inwijding van een nieuw roomsch-katholijk schoolgebouw, de eerste openlyke roomsche processie, sedert den tijd der kerkhervorming, op de straten der hoofdstad van Wurtemberg is gezien.

ZWITSERLAND.

De stormen en het onweder, die in de vorige week in de meeste platen van Zwitserland woeden, hebben de verschrikkelijste verwoestingen aangerigt. In bijna alle kantons hebben zware branden plaats gehad ten gevolge van het inslaan van den bliksem; alleen in het kanton Bern zijn de vlammen op zes of zeven plaatsen uitgebarsten; in de stad Bern zelve sloeg de bliksem in een huis nabij het postkantoor, doch veroorzaakte weinig schade. In het kanton Uri heeft de hagelslag veel schade berokkend, en de orkaan gedeelten van bosschen weggerukt. In het kanton Unterwald heeft de bliksem in éene hut zestien koeijen en vaarzen gedood. Te Buochs sloeg de bliksem in de kerk toen er de ochtendmis werd gevierd; zeer veel personen geraakten buiten kennis; ongelukken had men echter daar niet te betreuen.

— *Bern*, 14 Aug. Afgevaardigden van Sardinië en der kantons Walliserland en Waadtland waren den 11 dezer te Lausanne vergaderd, en hebben eene overeenkomst getroffen, volgens welke de weg van Martigny naar Aosta, over den grooten St. Bernard, door middel eener tunnel door den Col de Menouve, binnen vijf jaren voltooid zal worden. Sardinië bestrijdt de kosten van den aanbouw op zijn grondgebied; het kanton Walliserland zal voor den aanleg van den weg tot de tunnel zorgen; terwijl Waadt 200,000 fr. zal storten voor het bouwen van de tunnel, terwijl men om de overige 200,000 fr. bij de andere betrokken kantons en bij het eedgenootschap aanzoek zal doen.

FRANKRIJK.

Te Avignon zijn 21 negerinnen, begeleid door den abt Oliveiri van Genua, aangekomen. Deze geestelyke heeft ze van Cairo naar Frankrijk gebragt, om aldaar in de Christelyke godsdienst onderwezen te worden.

— Volgens berichten uit het zuiden van Frankrijk, Italië en de Levant zijn de olijfboumen en wijngaarden op nieuw ten prooi aan eene epidemische ziekte. Het oidium is door de groote hitte sterk ontwikkeld; de wijnen en andere spiritualien zijn dan ook in prijs gestegen. De olien, en dientengevolge ook de boter, worden ook duurder.

— In een dorpie in de omstreken van Parijs liepen dezer dagen geruchten, dat zeker meisje bevallen was, welke bevalling men had trachten geheim te houden. Dientengevolge gaf de kommissaris van politie van zijn vermoeden kennis aan de regterlyke magt, die zich onmiddelyk naar de woning van het meisje begaf. Bij hunne aankomst vonden de regterlyke ambtenaren den vader van het meisje bezig met den oven te stoken. Het meisje ontkende, dat zij in zwangeren staat had verkeerd, doch na de verklaring van den geneesheer, dat er tekenen van eene kortelings plaats gehad hebbende bevalling aanwezig waren, bewaarde zij een onafgebroken stilzwijgen. Er werd naaukeurige huiszoeking gedaan, doch nergens kon men sporen van een kind ontdekken. Men maakte intusschen de opmerking, dat de oven werd opgestookt, zonder noodzakelykheid, daar er niets om te bakken aanwezig was; de vader van het meisje ontstelde zigbaar toen men hem dienaangaande ondervroeg; de droevige waarheid vermoedende, liet men het vuur uitmaken, men onderzocht de overblijfselen en de asch, en vond daaronder een gedeelte der beenderen en den schedel van een kind. De ouders en het meisje zijn in verzekerde bewaring genomen.

— *Parijs* 6 Aug. Zekere *Dedidier*, koetsier van beroep, is door de regtbank van korrekcionele politie der Seine veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf en 500 fr. boete, ter zake van beleedigende uitdrukkingen tegen den keizer en de keizerin. Genoemde persoon was vóór 1830 postillon in dienst van de hertogin van Angoulême. Na de Julijdagen wist hij, men weet niet hoe zich te doen plaatsen op de lijst der nationale belooningen, en hij ontving als zoodanig het July-kruis en een jaargeld van 400 francs. Later kreeg hij eene betrekking in de stallen van den graaf *van Chambord*. In Februarij 1848 was hij de eerste die brand stichtte in het tolhuis der barrière *Rochechouart*. Gedurende den brand, die twee dagen aanhield, zag men hem met eene zware ijzeren stang allen afhouden, die pogingen willen doen om den voortgang der vlammen te sluiten, terwijl hij van tijd tot tijd volle glazen wijn dronk, gestolen van een wijnkooper in de buurt. *Dedidier* was reeds vroeger ter zake van deelneming aan een komplot vervolgd, doch vrijgesproken.

— *Parijs*, 9 Aug. Volgens de jongste berichten uit het zuiden van Frankrijk, uit Italië en den Levant, zijn de olijfboumen en de wijnstokken op nieuw door eene verderfelijke ziekte aangetast. Onder den invloed der zware hitte heeft zich het *odium* zeer sterk ontwikkeld; uit dien hoofde stijgen de prijzen van de wijnen en andere geestrijke dranken. Ook de olie, de boter enz. worden duurder. In de granen is de vorige week eene buitengewone rijzing bespeurd, die de meeste spekulanten niet weinig heeft verbaasd.

— De heeren *Carnot* en *Goudehaus*, oud-ministers onder het voorloopig bewind van 1848, zijn 'jl. Maandag te Neubourg door den kommissaris van politie, die hen niet kende, gearresteerd, omdat zij geene passen bij zich hadden. Spoedig werden zij door de bewoners van dit plaatsje herkend en daarop vrijgelaten.

— *Parijs*, 10 Aug. Bij keizerlyk dekreet, in den *Moniteur* van heden opgenomen, wordt de heer *Drouin de Lhuys*, minister van buitenlandsche zaken, tot grootkruis der orde van het Legioen van Eer benoemd, als erkenning der uitstekende diensten, door hem in het beheer der diplomatische aangelegenheden bewezen.

— *Parijs*, 16 Aug. Men schat op meer dan 20 milioen francs de som, die in de drie jongst verloopen dagen te Parijs is uitgegeven aan reis- en verblijfkosten. De bakkers, slagers, fruitverkoopers, open tafelhouders waren letterlyk uitgeput, en gisteren namiddag ten 6 ure moesten velen reeds hunne winkels sluiten, daar zij niets meer te verkoopen hadden. De statistici beweren, dat in den afgelopen nacht 80,000 personen in de Champs Elysées vereenigd waren, hetzij op de bals, in de koffyhuizen, restauratiën en op de concerten, hetzij in de open lucht.

SPANJE.

Madrid, 8 Aug. Het dekreet betreffende de spoorwegconcessiën heeft op de bevolking der hoofdstad den meest beklagenswaardigen indruk gemaakt. Men kan volstrekt niet begrijpen hoe de heer *Esteban Collantes*, ter vervanging van den heer *Moyano* in het kabinet is getreden, om zulk een maatregel te doen aannemen, die hem deed behooren tot de koalitie welke den val van het kabinet Bravo Murillo berokkende, dat die concessiën had verleend. Algemeen wordt gedacht dat het ministerie zich niet zal kunnen staande houden. Wat den heer *Moyano* betreft, deze zal de redenen van zijne aftreding openbaar maken.

— Op last der koningin zullen door geheel het rijk liefdadigheidsinstellingen worden geopend, ter verpleging van kinderen van behoefstigen, die aldaar tot den onderdom van zes jaar bij dag zullen worden verpleegd, in navolging der crèches in Frankrijk.

PORTUGAL.

Lissabon, 8 Augustus. In alle deelen des lands verspreiden de Miguellisten eene proclamatie, waarbij de Portugezen worden uitgenoodigd van den Hemel een gelukkig kraambad af te smeeken voor de gemalin van *don Miguel*, geboren Adelheid prinses van Löwenstein-Weirtheim, wier bevalling eerlang wordt te gemoet gezien. *Don Miguel* en zijn gezin wonen thans te Henbach in Duitschland.

— De ziekte onder de olijven en druiven nemen steeds toe.

ITALIE.

De H. Stoel, die in de oostersche kwestie alléén door geestelyke wapens de goede zaak kan ondersteunen, zal aan de christenheid gebeden voorschrijven, ten einde

eene spoedige oplossing ter gunste der Heilige Plaats moge worden verkregen.

— In de tweede helft der vorige maand, ontving politie te Rome het officiële berigt, dat een dertig jongelieden van verdacht voorkomen te Civita-Vecchia waren ontscheept, en den weg naar Rome hadden inslagen, dat hunne passen in orde waren, maar dat Engelsche passen waren, hoewel al die jongelieden lianen waren. Zij gaven zich voor matrozen uit, zwerm romeinsche sbirren onmiddelyk uitgezonden te de, om het spoor der verdachten te vinden, werden 25 Julij twee in de baden van Ripetta gearresteerd. romeinsche politie gewoonlyk zeer voorzigtig, moest eene gewigtige reden hebben om dien maatregel te nemen, want daar zonder zou het ontzag voor den Engelschen consul het haar hebben belet; overigens zegt men dat passen valsch waren, en dat de jongelieden politiezendingen zijn, belast met het weder aanknoopen van betrekkingen tusschen de hoofden der verschillende heime staatkundige vereenigingen in Italië.

— Onder de papieren van *Gioberti* heeft men twee handschriften van hooge waarde gevonden. Het eerste is eene verhandeling over de onthologie (de leer van de wezen), en het andere is getiteld: Over de Katholyk Hervorming. Reeds in vroegere geschriften had *Gioberti* de noodzakelykheid aangetoond, om in de kerk al niet overeenkomst met den geest der eeuw af te schaffen. De gebeurtenissen van 1849 hebben hem in deze meening versterkt, waarover hij dikwijls mgr. *Sibour* onderhield. Men verwacht dat die werken zullen worden gedrukt.

— *Genua*, 10 Aug. Graaf *Parsano*, kommandant van de *Governolo*, de stoomboot, waarop den koning van Sardinië het bekende ongeluk wedervoer, is in hechte genomen en zal voor eenen krijgsraad terecht staan.

— Volgens de Opinione van Turijn heeft Oostenrijk aan Sardinië de uitlevering gevraagd van een staatkundige uitgewekene, die tot een 43tal beschuldigen behoort, welke ter zake van hoogverraad voor den krijgsraad te Milaan zijn gedangd. Aan Oostenrijks eisch echter geen gevolg gegeven, op grond dat in het in de jaren 1836 tusschen de beide staten gesloten uitleveringsverdrag, staatkundige misdadigers niet zijn begrepen.

TURKYE.

Te Konstantinopel was, reeds vóór 25 Julij, berichten dat de Russen in Cirkassië eene bloedige nederlaag hebben geleden. Naar men zegt heeft de schoolbroeder van Chamyl, in de nacht van 28 op 29 Ramadan, de belangrijke russische sterkte Toprak-Khule aangevalven. 450 man, waaronder generaal Bokeinkoft, bevelhebber der Kozakken, gedood en zich meester maakt van 200 stukken geschut en veel krijgsvoorraad. Daarna zou de vesting vernield zijn geworden.

— Het Journal de Constantinople van den 29sten Julij deelt de adressen mede, waarin de armenisch-katholyken en de protestantsche kerkgemeenten aan de Porte haren dank hebben betuigd voor de, ook ten haren behoeft gemaakt beschikkingen van den jongsten grootheerlyken firman tot bevestiging van de voorregten en vrijdommen der niet Mohamedaansche bevolking van Turkije. Reeds vroeger had de Porte dankadressen deswege van de grieksche en israelietische gemeenten ontvangen.

NOORD-AMERIKA.

In den *New-York Daily Times* van 21 Julij vinden wij, met bijzonderen en ook wel verdienden gewag gemaakt van eene gravure van onzen ervaren landgenoot den heer *J. W. Kaiser*, voorstellende het portret van Z. M. den koning, welk kunstwerk onder de Nederland ingekomen voorwerpen, op de wereld-tentoonstelling te New-York prijkt. Woordelyk leest men o. in het artikel, waarin van den keurigen arbeid des heeren *Kaiser* wordt gesproken, dat het «een schitterend voortbrengsel van graveerkunst is en de koning «een opmerkellyk schoon man (*remarkably handsome man*) voorstelt.» De gravure heeft eene bijzondere goede plaats gekregen en is door den heer *J. C. Zimmerman*, nederlandsch konsul-generaal te New-York, met de nationale kleuren gedrapeerd. Het artikel meldt te berigt, dat de afdeeling Nederland dier tentoonstelling zeer ruim voorzien is van belangwekkende artikelen, die zeer te regt de algemeene aandacht boeijen. Het is ons aangenaam op deze wijze hulde te zien gebragt aan de talenten onzer vaderlandsche kunstenaars en industrielen, waarvan New-York reeds vóór de opening der tentoonstelling bewijs gaf, daar de *New-York Herald* in een der Julij-nommers reeds met bijzonder veel gewaagde van een schilderstuk van onzen stadsgenoot den heer *M. Calisch*, voor de expositie derwaarts gezonden en wiens werk aldaar op denzelfden hoog prijs wordt geschat, als hier te lande en elders met fraaije stukken van dien kunstschilder het geval is.

BRITSCH-INDIE.

De *Straits Times* van den 4den October deelt mede dat den 30sten September, des namiddags ten 4 uren twee Chinezen, die met de inzameling van gambier bezig waren, op eene plantaadje, slechts 13 mijlen van de stad door een grooten tigger werden verrast en een hunner aangevalven en door dat ondiep gedood is. Het lijk schouwende vond men, dat de nek geheel gebroken was, de klauwen tot diep in den regterschouder waren doorgedrongen.

De prijs van de Gutta-Percha, zoo schrijft men van Singapore, heeft thans eene ongehoorde hoogte bereikt. Men heeft tot 60 dollars voor den pikol betaald. De *Polka* kapitein *Watt*, die den 20sten van Kotti (Oostkust van Borneo, hier aankwam bragt 480 pikols, die voor 56 dollars verkocht werden, mede.

Bataviasche Tentoonstelling.

De commissie voor de tentoonstelling maakt bekend, dat de in het Reglement van orde bedoelde vrije toelating van militairen, waaronder ook begrepen zijn de matrozen en mariniers der Nederlandsche oorlogschepen voortaan in stede van *des Zaturdags* zal plaats hebben *des Donderdags*.

S. D. SCHIFF, *President*.

L. H. DEELFMAN, *Secretaris*.

BATAVIA, 19 October. 1853.

BIJVOEGSEL behoorende bij den **JAVA-BODE,** van Woensdag 19 October 1853, No. 83.

Wetenschappen, Landbouw,
Nijverheid, Land- en Volkenkunde.

de werken der Menschen en de werken der Natuur.
(Vervolg en Slot van No. 78.)

Wat zijn het toch voor soort van dieren, die zoo veel scheppen? Men ontwaart op eenen gemeenschappelijken rok eene menigte van kleine bekervormige, dikwijls sterfomig ingesneden uitholingen of cellen, waaruit de lemande polyp, zoo als men het koraaldier gewoonlijk noemt, in het water zijne vangarmen uitstrekt. Elk dezer cellen bevat een dier, dikwijls slechts met het microscopisch zichtbaar; allen echter staan zij, zoo als zij in knoppenvorming of verdeling van het moederdier hunne gemeenschappelijken oorsprong hadden, met elkaar in verbinding, zelfs door hun darmkanaal, zoodat de uitmit van het eene dier bij de voeding der anderen te gade komt. Wordt deze verbinding echter verbroken, dan houdt ook de beweging van het voedende sap langzamerhand op, de kanalen worden verstopt en dit koraaldier is dood. Zoo grenst hier leven en dood aan elkander. Een jong geslacht bouwt zijn huis op het dierkorf zijner ouders. De golven vernietigen een gedeelte van het gebouw en veranderen het in stof, maar de jeugd werkt rusteloos voorwaarts en bekreunt zich niet om de golven, wier ruw geweld niets vermag tegen de in hen huisvestende kracht.

Maar ook nog andere dieren bouwen met hunne lichamen voortdurend op onze aardkorst, kleine schaaldieren, die meestal slechts met het gewapende oog, dikwijls alleen bij sterke vergrooting zichtbaar worden. Het zijn de foraminiferen of polythalamien, welke in grooten getale in het krijt worden aangetroffen, en welke men doorgaans met eene 300 malige vergrooting beschouwt. Zij zijn niet grooter dan $\frac{1}{25}$ lijn, dikwijls slechts $\frac{1}{300}$ lijn en in een cub. duim krijt meestal in grooter getale dan een miljoen bijeen, en evenwel vormen zij eene der meest uitgebreide formatiën der aarde, hier als lagen van onberekenbare hoogte reeds onder andere lagen begraven, ginds als bergen en rotsen zich verheffend. Ook de grof kalk, die het groote bekken vult, waarin Parijs ligt, is vol van de overblijfselen van zulke kleine schepselen, die hunne lichamen tot opbouw van Parijs hebben moeten overgeven. Zeezand bevat dikwijls niets anders, dan deze kleine kalkschaaltjes; van welke ongeveer 4 miljoen in $\frac{1}{2}$ ned. ons zand van de Antilles gevonden worden. Een groot gedeelte der Pyrenaeën wordt door reusachtige foraminiferen, de menigmaal meerdere lijnen groote nummuliten, gevormd, en het meest trotsche werk van menschenhanden, de grootste der Egyptische piramiden werd uit zulke nummuliten-steen gebouwd, welks platronde korreltjes door de ouden voor verdroogde erwten werden gehouden, en welke de arbeiders aan dit werk als voedsel nuttigden.

Niet alleen dieren, maar ook planten werken mede tot de vorming van onzen aardbodem. Ik behoef slechts aan de turf te herinneren, die een zoo groot gedeelte van Europa bedekt en niets is, dan het overblijfsel van talloze kleine planten, welke half verstoorde weefsels in het water nederzinken en de grondslag van nieuwe plantengeslachten uitmaken. Ik herinner slechts aan de onuitputtelijke kruin en steenkolenlagen, die insgelijks alleen een product zijn van eene turfvorming, die vele duizende jaren oud is. Maar weinigen kennen de werken der kleinste bewerkte wezens, over wier plant-aardige of dierlijke structuur men het nog niet eens is, namelijk van de bacillariën of diatomeën. Alleen het microscop ontdekt ze aan het oog en eene 300malige vergrooting toont ons hunne veelvuldige gedaanten zoo duidelijk, dat men in de gelegenheid is die dieren nauwkeuriger na te gaan. Zij leven in de zee en in rivieren, in de poolstreken en in de tropische gewesten benevens in de heete bronnen van Karlsbad.

Wat wij voor steen en aarde houden, is dikwijls niet anders dan het gewrocht dezer planten. De bodem van Berlijn bestaat uit lagen van overblijfselen van diertjes, die nu eens 5 dan weder 100 voet diep zijn, en de Luneburgsche heide draagt eene laag van 10—40 voet dezer pandsertjes, die gedeeltelijk nog levende, het gebouw van vroegere tijden schijnen voort te zetten. Zij vormen het poeder, dat tot slijpen dient, de tripelsaarde, het bergmeel; zelfs de eetbare aarde, welke wij in vele landen vinden, en die onder den naam *Ampo* op de bergen van Java, ter hoogte van 4000 voet voorkomt, bestaat bijna alleen uit zulke bewerkte overblijfselen. Zij vormen in vereeniging met foraminiferen groote massa's van krijtmergels of rotsen van vele honderde voeten hoogte en de harde vuursteenkollen, welke men in krijt aantreft, zijn daaruit en uit overblijfselen van zeezwammen zamengesteld. Vulkanen spuwen de in den schoot der aarde begraven pandsertjes door hunne kraters naar buiten, soms als vaste gesteenten zamengesmolten, soms als asch, die uren ver het licht zijnen doortogt onmogelijk maakt en door den wind heinde en ver gebragt wordt. Zulke magtige bouwmeesters en zulke kleine wezens!

41,000 miljoen individuen vinden in 1 cub. duim, 70 biljoen in 1 cub. voet ruimte genoeg. Maar zoo ongehoord snel planten zij zich voort, dat een enkel individu in 24 uren zich tot 16 miljoen kan vermeerderen, dat een dier dezer soort in 2 dagen eene hoeveelheid heeft doen ontstaan, die 1 cub. voet groot is. In het slijk van de haven van Wismar komen zulke ongehoofelijke hoeveelheden van zulke pandsertjes voor, dat zij in eene eeuw op eene laag van de dikte van 1 voet en van eene oppervlakte van 40,000 vierk. voeten geschat kunnen worden. Wat zijn tegenover de gewrochten van deze schijnbaar nietige wezens, die het menschelijk oog gedurende eeuwen ontgaan zijn, de grootste gebouwen der menschen?

En toch moeten deze schepselen dat, waaruit hunne overblijfselen bestaan, namelijk kiezelzand en kalk, eerst uit het water door hun voedsel opzuigen en bereiden, terwijl de mensch het gereed vindt en slechts

behoeft te verwerken tot wat hij er van verlangt.

Niet de stof met de massa en het gewigt bepalen de waarde van den arbeid in de groote huishouding der natuur, maar de werkende krachten. Niet het groote, dat geschapen wordt, verdient bewondering, maar het kleine, dat groote dingen wrocht. Wanneer wij wel is waar thans geene piramiden meer bouwen, zoo leggen

wij toch bruggen over zeeën, banen wegen door rotsen, brengen draden van telegraphen onder de zee. Wanneer ook thans niet meer honddert duizenden zware steenen door een of ander bouwplan bijeengebragt worden, zoo draagt toch elk nog zijnen steen aan tot den onzichtbaren tempel, die den geest der menschheid boven de aarde verheft.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Van.	Datum.	Naar.
October 10	Nederlandsch	Anna en Christina	J. C. Joon	Batavia	9 Oct.	Padang
" 13	Zweedsch	Carin Cecilia	C. G. Bratt	Manila	" "	Falmouth
" "	Engelsch	West	R. S. Jones	Batavia	12 "	London
" 14	Nederlandsch	Henrica	J. R. de Boer	Soerabaya	" "	Amsterdam
" 15	"	Noord	H. R. Ruhaak	Hartlepool	" "	Batavia
" "	"	Elshout	E. F. Beijer	"	" "	Singapore
" "	Engelsch	John Bunjan	J. Thompson	Shanghai	21 "	London
" "	"	Geffard	P. Briard	"	26 Aug.	"
" "	"	Confucius	G. Penrice	Singapore	25 Junij	Shanghai
" "	"	Wm. Fisher	W. Caing	"	23 "	Batavia
" 16	"	North Star	G. Santho	London	24 "	Hongkong
" "	"	Formosa	Sawell	China	28 Sept.	Port-Philip
" "	Nederlandsch	Herman de Ruijter	P. J. Feynt	Batavia	13 Oct.	Amsterdam
" "	"	Magdalena	A. P. Klein	"	14 "	"
" "	Amerikaansch	James Ahan	A. Newcamp	Kruisende	op Walvis-Schen	"
" 17	Engelsch	Janus Turcan	Mc. Alistor	Singapore	25 Sept.	London

Aangekomen Schepen te Batavia.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Van.	Datum.	Agenten.
October 13	Nederlandsch	Lucia Maria	Erlingh	Adelaide	31 Aug.	Tiedeman en van der Burg.
" 14	"	Gollek	Merto	Joana	6 Oct.	"
" "	"	Alfulk	Raredjak	Samarang	9 "	"
" 15	Engelsch	Florida	New	Oourust	" "	"
" 16	Nederlandsch	Z. M. schoener Argo	luit. t/z. 1 kl. van Wijhe	Nieuwebaai	10 Oct.	"
" "	"	Noord	Ruhaak	Hartlepool	26 Junij	Maclaine, Watson en co.
" "	Nederl. Indisch	Almansoor	Sech Jamanie	Indramayoe	13 Oct.	"
" "	"	Segaffie	S Drahim	Batoeroesak	5 "	Coulter
" "	Hamburgsch	Elisabeth Ross	Meijer	Sydney	5 Sept.	Metsendorff, Wilmans en co.
" "	Fransch	Nicolas Cesard	Dun	Havre	12 Junij	B. Sanier, Suermont en co.
" 17	Nederlandsch	Prins Frederik der Nederlanden	Huidekoper	Amsterdam	" "	Tiedeman en van der Burg.
" "	Engelsch	Williams Fisher	Caing	Liverpool	" "	McEwen en co.
" 18	Nederlandsch	Batavier	"	Samarang	" "	"
" "	Nederl. Indisch	Djohari	"	"	" "	"
" "	"	Alnoor	"	Samarang	" "	"
" "	"	Majmoen	"	Bangka	" "	"
" "	"	stooms. Banda	"	Soerabaya	" "	"

Vertrokken Schepen van Batavia.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Naar.
October 14	Nederl. Indisch	Marsoek	Sech Sehak	Indramayoe
" "	"	Almas	Lim Ajan	"
" 15	Nederlandsch	Voorwaarts	van Delft	Passaroeng
" "	Nederl. Indisch	Aderaak	Mohamat Zamans	Banjermassing
" "	"	Fathool Hermas	Goesti Tasim	Koetie
" 16	Nederlandsch	Minerva	van Boven	Soerabaya
" "	"	Maria Anna	Verbeck	"
" "	"	Theresia	van Geelkerken	Patjitan
" "	"	Pister Cornelis Zoon 't Hooft	Muntendam	Passaroeng
" 17	"	Magdalena	Klein	Nederland
" "	Nederl. Indisch	Batavia	Tan Ingioek	Pekalongan
" "	Engelsch	Allandale	Dawson	"
" "	Zweedsch	Gottland	"	"
" 19	Nederl. Indisch	Arjoeno	Post	Nederland
" "	Nederlandsch	Margaretha Simonetta	Hoffman	Wijkoporsbaai
" "	"	St. Vincent	Young	London
" "	"	Z. M. St. Vesuvius	"	"

In lading liggende Schepen te Batavia.

Vlag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	Twee Gebroeders	Zoeman	Hamburg	B. Kopermit en co.
"	Cameroon	van Wijhe	Soerabaya	W. Anderson, Tolson & Co.
"	Telegraaf	Rulofs	Tjilatjap	de Weert, Kayf en co.
"	Formosa	Verchuur	"	van Ommersen, Rusch & Co.
"	Javaan	Eijlers	"	Bart, Myrle en co.
"	Batavier	Verhey	"	Maclaine, Watson en co.
"	Noord	Ruhaak	"	"
"	Lucia Maria	Erlingh	"	Tiedeman en van der Burg.
"	Prins Frederik der Nederlanden	Huidekoper	"	"
"	Luit. Adm. Stellingwerf	Mispelblom Beyer	Melbourne	Kreglinger Dummler en co.
Nederl. Indisch	Jane Serina	Brodie	Singapore	Adam en co.
"	Faid Alim	Sech Bagamie	Palembang	Coulter
"	Alaloewie	Sech Bafadel	Soerabaya	"
"	Segaffie	Sech Drahim	Soerabaya	"
"	Ellen	Lebert	Samarang	John Pryce en co.
"	Nagalaut	Winter	"	"
"	Rombang	Oedin	Samarang en Banjermassing	D. N. Buys en co.
"	Fathul Moharak	Kamelodien	Lamong	"
"	Wilhelmina	"	"	"
"	Sootan Iskander	Zoutman	"	"
"	Boreas	Lim Bionw	Cheribon	"
"	Bintang Toedjoe	Poa Hoteng	"	"
"	Alfulk	Rasadjah	"	"
"	Almansoor	Sech Jamanie	"	"
Engelsch	Mary Montague	Barclarij	Rotterdam	Metsendorff, Wilmans en co.
"	Chamois	Manghan	Sydney	Morgan, Melbourne en co.
"	Pett	Copping	Hobarttown	Adam en co.
"	William Fisher	Coing	"	"
Hamburgsch	Meteor	Poppe	Rotterdam	Metsendorff, Wilmans en co.
"	Malvina Vidal	Jachtman	Samarang	"
"	Alfred	"	Nederland	"
"	Elisabeth Ross	Meyer	Amsterdam	"
Bremer	Pauline	Riechert	Golf van Perzie	"
Fransch	Pacifique	David	"	B. Sanier, Suermont en co.
"	Nicolas Cesard	Dunot	"	"
Zweedsch	Hebe	Fleetwood	Padang	E. Moormann & co.

De Nederlandsche Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met het Brom. schip *Pauline*: de heeren *White*. — *Merryweather*.
Met het Fr. schip *Nicolas Cesard*: de heeren *Montheel*. — *Duin*. — *Palagie*.
Met het Ned. schip *Prins Frederik der Nederlanden*: de heeren *Meyer* echtegenoot en dochterzje. — *L. A. F. H. baron van Heeckeren*. — *J. H. N. van Edwick van Pabst*. — *H. Speet*. — *G. Stelling*. — *meisjvr. A. Graber*. — *M. Wigohers van Kerchem*.

Handelsberigten.

Aanvoer.

Van Samarang, per ned. ind. bark *Naga Laut*, kapt. Winter, 130 st. kleine balken, 110 do. duigen, 50 do. chin. doodt. planken, 329 do. balken, *Order*.
Van Samar. via. Pacalongan, per ned. schip *Luit. Adm. Stellingwerf* kapt. Mispelblom Beijer.
3032 pic. suiker, 1000 do. koffij, 75 do. rotting, *N. H. M.*
Van Soerabaya per eng. schip *Pett* kapt. Copping.
3843²/₁₀₀ pic. suiker 91²/₁₀₀ do. koffij 240 kn. jav. Sigaren *lad. voor Hobart Town*.
Van Banka, per ned. ind. bark *Al Aloewis*, gez. Sech Oemar Bafadel, 8 pic. gedr. visch, 75 catj, was, 10 pic. soija, *Said Aloewis Sarie*, 3710 schuitj. tin *Gouvernement*.

Uitvoer.

Naar Indramajoe en Muntok per ned. ind. schoener *Almas* gez. Anjan,
60 ps. kadjang matten, 2 kn. kat. goederen, en kramerijen, 30 sakk. eur. seep, 30 ps. bezema, 9 ton bat. niela, 1 kt. do. mulien, *de Gessagv*.
10 keld. gener, 10 mn. bier, 4 kn. wijn, 8 do. cognac, 1 kt. moestaard, 6 ps. gordijn goed, 2 doz. lamp glas, 3 pak post papier, 6 ps. broeken stof, *John Pryce en co.*
10 kn. ong. katoen, 21 st. eur. chitsen, 57 do. do. kat. tjeles, 11

do. do. longcloths, 20 doz. do. kat. doeken, 1 st. do. roodkatoen 12 ell. everlast, *Mocht Alie*.

Naar Nederland via Patjitan per ned. schip *Theresia* kapt. Geelkerken.

474 schuitj. tin, 60 pic. rotting, *N. H. H.*

1 kt. divers, 1 tromm. boeken, v. *Ommersen Rusch en co.*

Naar Pecalongan per ned. brik *Passakan* gez. Tan Pikgiok.

20 kn. madapoll, 2 bn. kat. garen, 2 kn. holl. papier, *Said Mocht*, *Aydsiet*.

14 kn. madapoll, 1 pak eur. chitsen, 1 kt. mousseline, 3 kn. kat. sarongs, 19¹/₂ corg. lange kleedj, 60 doz. eur. doeken, 10 st. do. geverfd katoen, 1 led. ton, 2 ks. thee, 5¹/₂ pic. was, 3 ps. chin. tafel, 2 bn. garen, 2 ks. chin. papier, 1 krandsj. do. medicijn 1 kt. eur. chitsen, 4 corg. kat. sarongs, 2 pak. eur. garen, 2 bn. chin. lanthaarn, *Tan Pokson*.

1 pak boeken, 1 rotting mand, 1 kt. gaz, 2 blokk. lood, 12 boes. bandijer, 8 ks. castorolie, 18¹/₂ led. legg. v. *Ommersen Rusch en co.*

1 kt. zaken, 2 do. spiegels, schilderijen, 28 st. ginghams, 1 kt. lamp boll, 1 do. kat. linten, 6 ms. selta, water, 6 kn. champagne, 2 do. papier, 1 tromm. modewaren, 1 vat eng. bier, 6 vs. rolpens, 2 kn. kramerijen, 1 do. modewaren, 3 do. castor olie, 1 pak zweepen, *E. Bedier*.

Naar Samarang, per ned. ind. brik *Haphsen*, gez. Naridein.

3 vn. teer 1 do. koolteer 1 pak teer kwasten *Jacomettie*.

30 ks. cognac, 10 kn. wijn, *Vaupel en co.*

135 pic. ijzer *Metsendorff, Wilmans en co.*

4 kn. wit katoen, 5 do. doeken, 2 do. ginghams, 1 do. tijde goederen, *Pandel en Stiehaus*.

MAATSCHAPPIJ VAN TOONKUNST.

Buitengewoon vocaal en instrumentaal concert, op den avond van Vrijdag, des avonds ten 7 ure, in het local van den *Schouwburg*.

GEDRUKT EN UITGEGEVEN TE BATAVIA BIJ W. BRUINING.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten header or title at the bottom of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.